

بولان: براہوئی غزل ناراجی و قومی سر حال آئینی مزاحمت ناچیدہ

عبید اللہ ابدال،

ایم فل اسکالرشعبہ براہوئی جامعہ بلوچستان کوئٹہ

نسرین گل

اسسٹنٹ پروفیسر، شعبہ بلوچی جامعہ بلوچستان کوئٹہ

زیب النساء

ایم فل سکالر براہوئی، بلوچستان اسٹڈی سینٹر جامعہ بلوچستان کوئٹہ

حفیظ اللہ

ایم فل سکالر، شعبہ براہوئی جامعہ بلوچستان کوئٹہ

Abstract:

The Valley of Bolan is situated in province of Balochistan and the river Bolan flows in this valley. It is also considered a symbol of bravery due to different events in different periods. This article deals with the poetry created in context of various events occurred in this valley.

The beginning of Brahui Ghazal writing started two three centuries ago, but the concept of nationalism in it existed after 1980. Even till today the mountain of Bolan in Brahvi ghazal is considered a symbol of resistance and bravery.

Key words. Bolan, Nationalism, Resistance, Brahui Ghazal.

تعارف

بلوچستان بلوچ قوم ناوطن ء۔ براہوئی او بلوچی قوم نارازبان او۔ اسٹنگا تہذیب وثقافت نارازبان پاروکا دا قوم ناسرزمین ء دودور وراج آن بیدس عادت وخصلت ام آسٹے۔ سوچ ناردام آسہ وڑ بریک۔ چنگلی ٹی ای نیاڑی تے آن وختس متل نس ہنکوٹے لاپ بولان ء کور انت پڈ بولان نا جلے۔ وختس ای سرپدی مسوٹ توپوہ مسوٹ کہ دامتل نامطلب دادے کہ نیاڑی نا پڈ بولان ناجلاں

بارونا قابل تشریح اے۔ گیشتری وخت دامتل ہمو وخت آیات کننگا کہ وختس نیاڑیک اَسہ لمہ نا پڈاں پیدا مروکا چُنا تیبی جتا جتا شکل و دروشم خنارہ۔ یا وختس اَسہ نیاڑی سینا پوسکن ودی مروکو چُناس دروشم و اندام اٹ ابنا رمل مسکہ۔ ظاہرے خلقی آ بندغاک سائنسی جدید تصور و شوندری آن واخب مکتو۔ او فک انسانی جینیٹکس ناچیر گنی تے آن ام بلد متنو۔ اینونا ایمبر یولوجی او ایلو سائنسی چاندراریک دُنکا مظهر آتا تشریح کیرہ۔ ولے تدینگو کا زمانہ غامبی سائنس او ٹیکنالوجی دُن شوندری کروک متنے۔ ولے بلوچ راج دُنکا بظاہر ابنا رمل مظهر اتے نارمل خیال کرسہ تینا حد و حویل نار دانت اَسہ باز بھلو، شایبیت و کڑمب او علامت سے سٹ درشان کرینے۔

بولان لفظ نا بیخ آنتے۔ دا ارازبان نالوزے۔ دانا معانی آنتے۔ بلوچ راج تو دانا انت تاریخی سیالی سے؟ دا بنیادی آسوج آک تینا جاگہ غا بر جاو۔ داسر حال پٹ و پول نار دانت با شایبیت ء۔ دا ڈا جتا پٹ و پول نا گرج اے۔ دا مقالہ ٹی بولان چنی آجک براہوئی شاعری ٹی بطور علامت اَسہ چنکو جاچ کسے۔

بلوچ راج نا زبان بلوچی او براہوئی نا محاورہ غاک مریر یا خلقی شاعری، دا شایبیت و مرغنا سرزمین نا ہر کڈا بولان نا چن او داڑتون و ابستگی اَسہ لس ا و مظهر اَسے۔ حالانکہ راسکوه، شاشان، مہر دار، چلتن، آماج، جڈی، زرن، باتیل، کوہ مہدی آنبارنگا مشک بھلنی، شایبیت او بڑی آں بیدس قدرتی گنج آتا خزانہ غاکو۔ ریکوڈک ناخینسن و چاندی نا دولت آک مریر، راسکوه نا جہان جلا بالاد مرے۔ چلتن نا ہزار گنجی مرے۔ شاشان نا بڑ زشانی مرے، باتیل نا نقش ونگا راک مریر یا کوہ بزی نا پرنس آف ہوپ او ایلو مینار آک مریر۔ وڈھ و بے سار (نال) نا شیرہ غا خلک مریر یا آہن و کروما بیٹ نا تلاراک، ہندن چاغئے نا سنگ مرمر او شاہ نورانی نا "لاہوت لامکان" نا مقدس آغار ام تینائے ولے راج تینا قومی علامت "بولان" اے جوڑ کرینے۔ بولان کہ تینا ول آتیٹ ہزار اسرار تے ڈھکا نے۔ وختس پھر نا دیر، جل ناول آتیٹ و ہوکا جل ء و ڈوڑ نا مخلوق

آتے کن موت ناسواری جوڑ کر سہ نہار، انسان، درخت و بلوچ یادوشہ او اژدہاتے زندہ او مردہ میدانی
آبادی تے اسکان سر کرینے تو راج دانا شامیٹی و پراسراری ناہیت ناکی تے محاورہ جوڑ کرینے۔

بولان نا جل شمال آن بروکا گورنچ نا پدینی ناشدت ء ام کم کنگ نا قدرت ء ام تخک۔ ہندا
سوب ء کہ بلوچ راج نا خلقی آشعرا تیبی دانا زکر برسہ کرینے۔ اتنے کہ تخ و سبل نا وخت آ قدیم زمانہ نا
بندغا تیکن دا اسہ بود بیرشت ناسیبوس ام مسونے۔ مخلوق آک دانی خلق و انکین کرینو۔ وخت
تدیفینو۔ ہنن خرین او یا نگاری ام جوڑ مسونے۔

براہوئی خلکی شاعری ٹی ام بولان نا ذکر کہی حوالہ غاتے ٹٹ بریک۔ ولے اینو نا زمانہ نا
براہوئی غزل ام بولان نا ذکر اس ہورک ا فگ۔ خاص وڑاٹ بولان اسہ مزاحتی چیدہ (علامت) سینا
حیثیت اٹ اینو ام براہوئی غزل نا بھلویشخ آے۔

براہوئی غزل ٹی راجی وقومی سر حال آک۔ روایت اور دوم

ایہن تو مست پاننگا کہ، کہ براہوئی غزل مکتبہ درخانی نادواراں بنا مریک۔ او مولانا عبدالمجید
چوتوی اے براہوئی نا اولیکو باقاعدہ غزل گو شاعر چاننگا کہ، ولے داسہ ڈاکٹر عبدالرزاق صابر نا اسہ
پٹ و پولی اونوشت اسیٹی "چار باغ" جینی او کتاب سینا حوالہ اٹ براہوئی غزل نا بنا کروکا چار باغ نا
شاعر "ملا عبدالحکیم مشوانی" مے منگ نا پاننگا نے۔ آرا کہ مکتبہ درخانی نا وخت و زمانہ غان باز متکن
چاننگ۔ ملا عبدالحکیم مرے یا مکتبہ درخانی آں غزل گوئی نا چر جوئی۔ براہوئی غزل نا بنا و دوم نا بحث
آتا رداٹ داہیت ء لس خوانندہ چاننگ کہ براہوئی نوشتنی آادب نا بنائی نوشتہ کاراک تینا دینی مسخت
آتے کن زبان ء اسہ وسیلہ یا "ٹول" نس جوڑ کرینو۔ اوقا راجی وقومی تصور ہے وخت نا رداٹ
مسونے۔ وختس کہ قومیت "ناپوسکنا تصور باز پوسکن او جتائے۔

قومیت نا اینو نا زمانہ ٹی رواج ا لوکا تصور قبلی دنیاغان تالان مسونے۔ او قوم نا تصور ام نسلی

اشتراک ناجائزے پین گڑاک جوڑ مسونو۔ اتنے کہ اینونا انسان چائندار مسونے کہ دنیا ئی نسل آک جتا او پاک رہینگتو۔

انسانی کڑدہ غا تارنگ و دروشم، عادت و خصلت، رسم و رواج آخس کہ جتا جتا مسونو۔ ولے کل تہ آسہ بنیاد آن بریرہ۔ یہودیک تینے آسمانی خدا نا گچین کروکا نسل خیال کیرہ ولے اسرائیل (پینغمبر موسیٰ) نادا قوم ام موسیٰ علیہ السلام ء حضرت آدم علیہ السلام ناسل آن مننگ آعقیدت تخک۔ بخال آتا برہمن طبقہ تینے برہما (خدا، ایشور) نا چہرہ غان پیدا (جوڑ مروکا) چانک توشودر آتے ام برہمانانت تے آن جوڑ مروک خیال کیک۔

اینونا قومی تصور نارداٹ براہوئی غزل نا بنائی مدئی ٹی سرحال آتا بیان مننگ نا گمان کنگ مقک۔ ولے 1980ء مُست ام قومیت نا جدید تصور براہوئی غزل نا سرحال آتینی رواج التویس۔ غزل نا خاصیت دادے کہ دانا ہر شعر ٹی جتا و سرحال نس درشان مرے۔ اگہ آسہ سرحم او غزل سیٹی آسہ سرحال نس مس تو او غزل نا صفت نا چشخ آن پیشن مریک۔ ہندا سوب ء کہ براہوئی غزل ٹی راجی و قومی سرحال آتا پٹ و پول سرحم غزل نا بجائے جتا جتا شعر آتا رداٹ مریک۔ فن و ادب نا کمال دادے کہ ہر فن پارہ، تینا قاری و شائق نا انفرادی تفہیم نار دینٹ کانک۔ شاعری ام تینا شائق نا انفرادی تعبیر و تفہیم تون گنڈوک چاننگ۔ آسہ شعر سینا تعبیر و تفہیم و تشریح حتمی جوڑ مس تو او نا فنی خاصیت نزور چاننگ۔

راجی و قومی سرحال آک ام اینونا زمانہ ناراجی و قومیت نا تصور تون تفوکو۔ آسہ شاعری سے ہمو وخت آقومی وراجی چاننگ اروخت آ اوٹی تینا قومی جتا غا قومی شناخت نار شانی غالب مریک۔ جتا انگا قومی شناخت نا مظہر آک متعین افس۔ آسہ راج نس تینا مہمان نوازی و مہروانی آن درست مریک۔ پین راج نس تینا بہادری و ہوشیاری آل چاننگ۔ آسہ کڑدہ سینا قومی شناخت او نا قبائلی

وسماجی نظام آں مریک، اُسٹ سینا شناخت اونا جغرافیہ و معیشت نا وسیلہ خاک مریرہ۔

بلوچ راج نا ام گڑاس تینا قومی شناخت نا مظہر آک اریر۔ اراقک قدیم زمانہ خان اینو
اسکان برجاو۔ بلوچ راج ٹی تینا مش تا دوستی نا مظہر ام ساڑی ے۔ بلوچستان نا سر زمین قدرت ناہر
گنج آن پڑے۔ اوہر گنج ٹی تہ جتا و خاصیت نس ام ساڑی ے۔ ولے مش تے آں بولان بلوچستان
نا مزاحمتی علامت جوڑ مسونے۔ بلکن بولان، بلوچستان نا ارمیکو پین چائنگک۔ ہندا خاطر ان بولان
اینونا براہوئی غزل ٹی اسہ مزاحمتی علامت سینا ہندے دوئی کرینے۔

مزاحمت

لُغت آتیبی مزاحمت نا معانی رکاوٹ نا ے۔ اسہ گڑاسے تو ننگ نا جہد کنگ مزاحمت پانگ
مریک۔ ادب ٹی مزاحمتی نا صفت انگریزی زبان آن بروکے۔ اصطلاح "مزاحمتی ادب" انگریزی ٹی

پوسکنو

عمل

مزاحمت نا اصطلاح نٹ درشان مریک۔ زوراکی تامونا سلنگ کن بیہار تر وکا، زوراکی تے درشان
کروکا، زورا کاتے شیف خلو کا ہر ادبی کاریم مزاحمتی ادب پانگ۔ شاعری ام مزاحمت نا اسہ وسیلہ نس
چائنگک۔ براہوئی شاعری نا بھلون شیخ نس مزاحمت نا درشانی ے کیک۔ براہوئی غزل ٹی مزاحمت نا کبھی
سرحال آک دو تھرہ۔ تینا راجی کماش آتا زوراکی تے شیف خلنگ، تینا راجی مٹکنا فرسودہ غار سم و
دودا تے پاش کنگ او او فتنے آن بیزاری نا درشانی، پیشن ناراج آتا زورا کیک ام پاش کنگرہ او
شیف خلنگرہ۔ بولان براہوئی غزل ٹی مزاحمت نا اسہ چیدہ سے۔

بولان

بولان کہ بلوچ راج نا یک جہتی ے اتحاد نا علامتے۔ 1998ء ٹی وختس ساڑی آ بندوبست

چاغی و خاران نابرز و بلند آمش راسکوه ۽ تینا ایٹھی بمب آتا زراب آتا گواچی کرے اُشتا تو، ڈغارنا
 فرزنداک ہنداز رابا تے تینا سینہ غامحسوس کریر۔ منظور بلوچ تینا غزل نا شعر ایمیٹی راسکوه نامش ۽
 زراب آتا گواچی کنگ نا مزاحمت کرسہ درشان کیک کہ راسکوه نامش تون چلتن ۽ بولان ام ہندا
 زرابا تے مارانو۔ اوفک جلی و مولی خننگرہ۔ بولان نا جلی مولی مننگ ناسہ پین علامت نس درشان
 مریک۔ کہ سرزمین ۽ راج نادیمپانی آکپہر و ما نزمسونه۔ بولان نا جلی مولی آں بلوچ راج نادفاع ۽
 خود مختاری ۽ آجونی نا تصور دا اندامسونه۔

نا

اُشار زرابا میٹ

ہستین ارن چلتن تے تینا بولان کوننا جلی مولی (بلوچ، 2002، 109)

مش میٹی بلوچ تینے فطرت نا بغل ٹی مارک۔ مش تاچی ۽ سکون، مش تاچا گرد ۽ سختی ۽ تینا
 جوہ غا تے تون تفوک خیال کیک۔ بلوچ راج نا تصور اُسے کہ او تینا مش تے آن وانحب ۽۔ اوفقاتل
 ۽ توک، اوفتا غار ۽ کٹ ۽ آبرج آن چاندارے۔ اوفتیٹی نباتات ۽ بلوچ آتا جوانی ۽ بدی ۽ ارزشت نا
 چانداری مش ۽ بلوچ نا اسٹ ایلو تون قلبی حُک کی نس جوڑ مریک۔ پیشن نا لشکر آتا اُرش آتا وخت ۽
 بلوچ تینا مش تا واخبی سوب آں ہمیش پیشن نا لشکر آتے آتے آں گئے درینے۔ دُن او مش تے تینا
 کوٹ سارک۔ او جنگ نا وخت ۽ کیموفلاج کن کاریم الیک تہ۔ بلوچ مش تا سختی آن ہیلدار
 مسونه۔ او تینے ٹی مش تا زند ۽ بود نا گشاد و دی کرینے۔ بلوچ ناراجی لشکر ہمیش مش تا کلات آتیٹی
 رہینگانے۔ بلوچ کن مش تا پنک او ناراجی بود ۽ بیرشت نا پنک او۔ ہندا خاطران او مش تے تینا
 کماش ۽ قائد اعلیٰ نابدل کاریم الیک۔ ہر اتوار کہ مش تے آں بش مریک۔ بلوچ ہمو تو ۽ بش
 مریک۔ ہمو دے کماشی نا گشاد نا لائح سر پند مریک ہر کہ مش تا سختی میٹی پیہک او ہموکان راج نارکھ ۽
 سنبجال نا کلوه ۽ ایٹک۔

ہموتوار آجہان بش مس" (مراد، 2001، 16)

مَش تے آن چکلن آک پشنگرہ۔ مَش تے آن دریا ءِ جل پیش تمگ۔ مَش پیشن نارش
آتا مونسک۔ داکاریم کن بلوچ تاریخ ٹی بولان نامش ءِ جل تاجتا وارزشت نس مسونے۔ بولان
نامش ءِ جل اینو اسکان بلوچ قوم نازند ءِ بود ءِ بیرشت ناعلامت نس چابنگ۔ بلوچ نازمین ءِ پیشن نا
دنیا ناکسر بولان آن مسونے۔ بولان نا واک زمانہ قدیم آن براہوئی شاعری ناسرحال مرسہ
بسونو۔ متکنا لوک صنف شاعری لیلی مور مرے یا برنازنا، دا کل ٹی بولان نا جل، ول۔ بولان ناسفر
نا خواری ناپیناک کننگانو۔ ولے افضل مراد بولان ءِ اسہ جتا و نظر اسے سٹ اُرک۔ ہر کس کہ اینو ہم
دسمبر جنوری ٹی سڑک نازریعہ سفر کیک تو اودر بی ناہند ءِ بیر سودا کرد کا چناتے خسک۔ ولے مراد نا
داہانیکو ٹی اسہ نیمہ آن خواری و ڈکھائی ارے تو ایلو پارغان نازرک آجوزہ غاتا سچائی ام درشان
مریک۔

ول ول ءِ بولان

ای بیراتے چنٹاٹ

اونا گد تالان" (صابر، 2015، 208)

افضل مراد اسہ پارغان بولان ءِ تینا ہانیکو ٹی سرحال جوڑ کیک۔ مہر و خوشی نارداٹ تو ایلو پارغان
افضل مراد تینا غزل تیبی بولان ءِ تینا قومی و راجی اختیار نا دفاعی حصار نا علامت جوڑ کیک۔ بلوچ
بولان ءِ تینا دفاعی حصار ءِ بولان نا جل ءِ تینا ولفوکا واک سرپند مریک۔ بلوچ بولان ءِ نا قابل شکست ءِ
اٹل پبہ مریک۔ ہندا خاطر تینا وفا نامثال کن ام بولان نامش ءِ کاریم الیک۔

ایتوک

مثال

تینا و فانا مَش تیبٹی بولان چا وہ تے" (مراد، افضل، 117)

بولان ٹی جنگ آن مراد بلوچ راج نا جنگ مریک۔ اگہ بولان ٹی اسہ بندغ نس خلنگ مس
تو راج نا جنگ بنا مریک۔ امنتے بلوچ راج نا راجی لشکرنا سرچاراک جنگ نا حالیت ٹی پیشن نا لشکرے
بلوچستان نا سرزمین ءنت تحنگ آن تورنگ کن بولان نامش آ اولیکو محاذ ءملیرہ۔ اگہ بولان ٹی راجی
لشکرنا اسہ سرچارنس شہید مس تو دادے بلوچ بولان ٹی گواڑخ تر کنگ تو تشبیہ ترسہ راج ءکھوایتک
کہ داسہ رنگا تا تالانی کن تیارمبو۔ داسہ دتر ناخیسٹنارنگ ناہولی کاٹماٹے۔

گواڑخ

کرے

تینا رنگا تیبٹی اسہ ہولی نس" (مراد، 2013، 36)

بولان ءراج نا خود مختاری ءدفاع نا علامت چائنگک ہنداڑتون بولان بلوچ راج نا اتحاد ء
اکائی نا م علامت چائنگک۔ اگہ بولان ءوخت خرین ءکبین مریک۔ تو دادے راج آکبین آوخت
ءسختی چائنگک۔ داوخت ءبولان تون شاشان ءراسکوہ ءآماج ءچلتن ءاسپیت زند ءزرغون ء
مہدار ءکیرتھر ناخ تھی نادرشانی اسہ راجی فرض نس چائنگک۔ او بولان نا گواڑخ مننگ ءتر کنگ نا
علامت ٹی تینا راج نا علامتی بالاد ءنجاست آن پاک کنگ نا جو زہ غاتا نادرشانی مریک۔

بولان

آ

بہو کو پہ مرین بولان آ

غمخے اُستان دین بولان آ

غٹ مونا برین بولان آ

اونامظلوم ناتوار اتوں

تینے جُوکا اتین بولان آ

دا ارے وخت ناتوارینو

ولدایک مرین بولان آ

دین غلیل آتیکن خل چٹ

داخدا مددکین بولان آ

ہیت داڑآن مون آف مراد

تینے قربان کین بولان آ” (مراد، 2013، 114، 115)

کبین ء وخت ٹی بولان نامش بیرہ خل ء مش تا اسہ بھلو بے ساہ ء مظہر نس مَقک بلکن
بلوچ اوٹی تینا راج نا حیجا جاگتا زندہ غا بالادے خنک۔ اوڑتون ہیت ء گپ کیک۔ اوڑتون ہمدردی
کیک۔ اودے دلا سہ کیک۔ اودے ہمت ایٹک۔ اوڑاں سوچ و سوال کیک۔ اونا زبان جوڑ مریک
اودے جواب ایٹک۔ اونا پارغان راج ء کلہو سر کیک۔ راج نا پارغان اوڑکن سلام راہی
کیک۔ اوڑتون ہمکل م مریک۔ طور ء موسیٰ ناروایت ء یاداشاغفک حمید عزیز آبادی۔

کپڑ

سوال

بولان؟

ہر اتم اسکا مروے اُنڈن کنادا بے وس آ حال بولان؟

ہر اتم اسکا ای لاش ہر فیو، ہر اتم اسکا ای کونٹ شاغیو

ہر اتم پاختم مروے کنادا غم تا حوال بولان؟

ہر اتم اسکا ای کیو ماتم، تہارن تے ٹی ہوغیسہ کیو

ہر اتم اسکا دا کر بلائے؟ یزیدکن مرزوال بولان

ہر اتم اسکا دا توک بلا لخت مروے چننا چننا

ہر اتم اسکا دا انتظاری مروے پین اٹ پاسال بولان؟

ہر اتم اسکا ہر وٹ نے آو دی کہ نوری نصیر خان کس

ہر اتم پاو دی مروئے امیر کبر جلال بولان

ہر اتم اسکا مروئے بزغرڈ غار آتینا حمید بے وس

ہر اتم اسکا پلو کٹوئے، کنا دالمی ء مال بولان" (عزیز آبادی، 2013، 80)

خوشی مرے یاغم، گچین آوخت مرے یا کبین آ، بولان ہمو مظہرے کہ او نازیب بلوچ راج

ناورناتے تون چائنگک۔ خوشی ء گچین ء وخت ء بلوچ ورناک اوڑے پکنک ء سنبیل ء سواد ء شعر ء

شغل نا مجلس آتے کن کارہ۔ کبین آوخت ء۔ ورناک تینا راج نادیم سپانی ء دفاع کن بولان نازیب

مریرہ۔

زیبا

اَریک

بولان ناہر مش کوہ سار نیتون" (مزاج، 1996، 62)

گڈسر

بولان، بلوچستان ٹی اے مش آسینا پنے۔ دامش باز بروز بلند، بھلن اوشابیت ۛ۔ دامش نازیہامروکا پھر نادیرک مش ناول آئیٹی ساڑی آجل آن پیشترہ۔ مش نانسبت رٹ جل ۛ ام بولان پارہ۔ ایہن تو بلوچ سرزمین ٹی پین کیہی مشک اریر۔ ہراسٹ تہ تینا ہنداجتا و ارزشت نس تجک۔ ولے بولان نا مش بلوچ راج ٹی بلوچستان نا علامتی پن ناہندے دوئی کیک۔ دامش بلوچ راج نا خود مختاری نا علامت مسونے اوپیشن نازوراک آتا مونا سلنگ کن راجی لشکر نا دفاعی پڑام مسونے۔ اینواسکان بولان ۛ بلوچ راج نا بود بیرشت و بقاء نا چیدہ چانگلک۔ بولان ۛ مزاجتی تاریخ نارداٹ بلوچ تاریخ، بود بیرشت نا حوالہ چانگلک۔ بود بیرشت نارداٹ بولان نا پن و ذکر بلوچی و براہوئی زبان نا محاورہ غامبیٹی مریک خلقی شاعری ٹی ام ساڑی۔ ولے آراسہ دے آن کہ براہوئی غزل ٹی راجی وقومی سرحال آک درشان مریرہ۔ بولان داڑے اسہ مزاجتی چیدہ نس جوڑ مریک۔

براہوئی غزل نا بنا و ردوم نارداٹ مسٹ پانگا کہ کہ 1883ء آن مکتبہ درخانی نا عالم آک دانا بنا ۛ جوڑ کریر ۛ مولانا عبدالمجید چوتوئی براہوئی نا اولیکو غزل گو شاعرے۔ ولے ڈاکٹر عبد الرزاق صابر نا پوسکنو پٹ و پولی نوشت اسینا داہیت مونا بریک کہ مولانا عبدالحکیم مشوانی پنی او بندغ تینا کتاب ”چارباغ“ ٹی مکتبہ درخانی آن کیہی عشرہ مسٹ براہوئی زبان ٹی غزل نوشتہ کرینے۔

فکری و فنی حوالہ اٹ ارنگ مریک تو ہر زبان نا بنائی نوشت آتے آں بار براہوئی غزل ام چارباغ آن ایس مکتبہ درخانی نا دور نا گشاد آں ہو رک ۛ۔ انتے کہ قومیت نا پوسکنا تصور ارا صدی مسٹ رواج النگ بنا کرے۔ دُن مغرب نا بنا مروکا قومیت نا تصور و تعریف بلوچ راج اسکان سراتو کہ ارا نا معیار اٹ براہوئی غزل نا جاج النگ مرے۔ 1980ء آں چھاپ مروکا کتاب آئیٹی بابو عبد الرحمان کرد ، پروفیسر نادر قمبرانی ، امیر الملک مینگل آستا شاعری آں قومی و راجی سرحال آک مونا بریرہ۔ ہندارداٹ اینواسکان تینا زمین، قوم، سماج نا شناخت ۛ وکیل آتے غزل نا شعر ائیٹی درشان مریک۔ قومی و راجی سرحال آتے آں بولان پیشن ناراج آتا اُرش آتا مونا مزاجت نا چیدہ جوڑ کر سہ درشان کنزگانے۔

حوالہ غاک

- بلوچ، منظور، 2002، استار تحس تینتون، زمرد پبلی کیشنز کوئٹہ
- صابر، عبدالرزاق، 2015، تالان آمر وار یک، براہوئی ادبی سوسائٹی کوئٹہ
- عزیز آبادی، حمید، 2013، اینونے دے دیگرے، راہشون ادبی دیوان کوئٹہ
- مراد، افضل، 2013، کاویل، براہوئی ادبی سوسائٹی کوئٹہ
- مراد، افضل، 2001، سمند، براہوئی ادبی سوسائٹی کوئٹہ
- مزاج، حنیف، 1996، لمبہ، براہوئی ادبی سوسائٹی کوئٹہ